
MONOGRAFIE PRAWNICZE

POSTĘPOWANIE
W SPRAWIE
O NADANIE
STATUSU UCHODźCY

JACEK CHLEBNY

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

JACEK CHLEBNY • POSTĘPOWANIE W SPRAWIE
O NADANIE STATUSU UCHODźCY

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

M. Adamczyk

**ŚWIADEK KORONNY. ANALIZA PRAWNO-
-KRYMINALISTYCZNA**

J. Lachowski

**WARUNKOWE ZWOLNIENIE Z RESZTY KARY
POZBAWIENIA WOLNOŚCI**

D. Adamski

**PRAWO DO INFORMACJI O DZIAŁANIACH
WŁADZ PUBLICZNYCH**

M. Krakowiak

EGZEKUCJA PRZEZ ZARZĄD PRZYMUSOWY

K. Bleszyńska

**REDAKCJA UTWORU W PRASIE DRUKOWANEJ
A OGRANICZENIE PRAW AUTORSKICH**

U. Ernst

**ZABEZPIECZENIA NA RZECZACH RUCHOMYCH
W POLSCE I NIEMCZECH**

Legalis

System Informacji Prawnej

www.sklep.beck.pl

**POSTĘPOWANIE
W SPRAWIE
O NADANIE
STATUSU UCHODźCY**

JACEK CHLEBNY

WYDAWNICTWO C.H. BECK
WARSZAWA 2011

Redaktor prowadzący:
Natalia Adamczyk

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez Biuro Regionalne
Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców
na Europę Środkową (UNHCR).

Opinie i analizy wyrażone w niniejszej publikacji nie odzwierciedlają
poglądów i oficjalnego stanowiska UNHCR,
stanowiąc wyraz pracy badawczej jej autora.

© **Wydawnictwo C.H. Beck 2011**

Wydawnictwo C.H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: IDENTIA
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-3105-8

ISBN e-book 978-83-255-3106-5

Spis treści

Od autora	XIII
Wykaz skrótów	XV
Bibliografia	XIX
Część I. Zagadnienia wstępne	1
Rozdział I. Rozwój polskiego prawa uchodźczego	3
1. Etapy rozwoju polskiego prawa uchodźczego	3
2. Zasada jednolitej procedury w sprawie o nadanie statusu uchodźcy	9
3. Kodeks postępowania administracyjnego a postępowanie w sprawie nadania statusu uchodźcy	10
Rozdział II. Kwestie terminologiczne	13
1. Uchodźca, emigrant, uchodźca <i>sur place</i> , uchodźcy wewnętrzni	13
2. Azyl, status uchodźcy, ochrona uzupełniająca, zgoda na pobyt tolerowany, ochrona czasowa	17
3. Postępowanie o udzielenie ochrony a postępowanie o nadanie statusu uchodźcy	23
4. Wydalenie, zobowiązanie do opuszczenia terytorium Polski, ekstradycja (wydanie), deportacja, ekskluzja	24
Część II. Uniwersalne i regionalne standardy postępowania w sprawach o nadanie statusu uchodźcy	31
Uwagi wstępne	33
Rozdział III. Uniwersalne standardy postępowania w sprawach o nadanie statusu uchodźcy	37
1. Standardy UNHCR	37
1.1. Rola UNHCR	37
1.2. <i>Handbook</i>	38
1.3. Inne dokumenty UNHCR dotyczące standardów procedury	39
1.4. Wytyczne UNHCR dotyczące materialnoprawnych przesłanek nadania statusu uchodźcy uwzględniające problematykę procesową	44

2. Standardy formułowane przez środowiska sędziowskie i akademickie.....	47
Rozdział IV. Unijne standardy postępowania w sprawach uchodźców.....	49
1. Etapy rozwoju polityki azylowej.....	49
1.1. Rezolucje londyńskie	51
1.2. Traktat z Maastricht	55
1.3. Traktat z Amsterdamu	58
1.4. Traktat z Lizbony.....	61
2. Karta praw podstawowych Unii Europejskiej	63
3. Postępowanie w sprawie udzielenia cudzoziemcom ochrony w świetle dyrektyw unijnych	72
3.1. Postępowanie dowodowe	72
3.2. Prawo do informacji i dostępu do akt sprawy	74
3.3. Prawo do pomocy prawnej i reprezentacji.....	75
3.4. Obowiązek uzasadnienia decyzji i pouczenia o środkach odwoławczych	76
3.5. Obowiązek udzielenia ochrony tymczasowej	76
3.6. Prawo do skutecznego środka odwoławczego przed sądem lub trybunałem	77
4. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach uchodźców	78
Rozdział V. Standardy postępowania w sprawach uchodźców w świetle orzecznictwa Trybunału Praw Człowieka i dorobku Rady Europy	89
1. Ogólne standardy postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego	89
2. Standard konwencyjny ochrony uchodźców	92
3. Rezolucje i rekomendacje Rady Europy odnoszące się do uchodźców	101
3.1. Rekomendacje Komitetu Ministrów Rady Europy	102
3.2. Rekomendacje Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy	109
Część III. Dostęp do procedury.....	111
Uwagi wstępne	113
Rozdział VI. Zasada <i>non refoulement</i>	115
1. Podstawy prawne stosowania zasady <i>non refoulement</i>	115
2. Treść ochrony	118
3. Zakres ochrony	122

4. Znaczenie zasady <i>non refoulement</i> dla procedury o nadanie statusu uchodźcy	125
Rozdział VII. Decyzja o przekazaniu cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej	129
1. Zagadnienia wstępne	129
1.1. Podstawy prawne funkcjonowania mechanizmu dublińskiego	129
1.2. <i>Non refoulement</i> a mechanizm dubliński	131
1.3. Zakres i sposób funkcjonowania mechanizmu dublińskiego...	134
1.4. Kwestie terminologiczne	137
2. Kryteria ustalenia państwa odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku	139
2.1. Zasada jedności rodziny	140
2.2. Posiadanie ważnego dokumentu stałego pobytu i wizy	142
2.3. Nielegalne przekroczenie granicy	143
2.4. Wjazd w ramach ruchu bezwizowego	143
2.5. Wniosek złożony w międzynarodowym obszarze tranzytowym lotniska	143
2.6. Zasada pierwszeństwa państwa, w którym złożono wniosek	143
3. Etapy postępowania	144
4. Warunki wydania decyzji o przekazaniu cudzoziemca i umorzeniu postępowania	147
4.1. Uznanie przez państwo swojej odpowiedzialności	147
4.2. Spełnienie kryteriów przewidzianych w rozporządzeniu dla określenia państwa odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku	147
4.3. Zachowanie terminu do przekazania cudzoziemca	148
4.4. Wszczęcie postępowania o nadanie statusu uchodźcy a bieg terminu do złożenia wniosku o przejęcie	152
5. Właściwość organu do wydania decyzji o przekazaniu	153
6. Skutki i charakter decyzji o przekazaniu	158
7. Zakres podmiotowy decyzji o przekazaniu	160
8. Postępowanie dowodowe w związku z przekazaniem cudzoziemca	161
8.1. Zagadnienia wstępne	161
8.2. Gwarancje procesowe wynikające z rozporządzenia dublińskiego	163
8.3. Korzystanie z dowodów formalnych i poszlakowych w postępowaniu dublińskim	164

Część IV. Rozpoznanie wniosku o nadanie statusu uchodźcy	169
Uwagi wstępne	171
Rozdział VIII. Wszczęcie postępowania o nadanie statusu uchodźcy	175
1. Zasada skargowości i oficjalności	175
2. Treść, forma i sposób złożenia wniosku	179
3. Pozostawienie wniosku bez rozpoznania	180
4. Ustalenie daty wszczęcia postępowania i jej znaczenie dla dalszego toku postępowania	183
5. Zadania organu przyjmującego wniosek	189
6. Skutki wszczęcia postępowania	193
Rozdział IX. Zakres podmiotowy postępowania o nadanie statusu uchodźcy	199
1. Strony postępowania	199
1.1. Ogólne uwagi na temat pojęcia strony postępowania administracyjnego	199
1.2. Zasada jedności rodziny. Strona w sprawie o nadanie statusu uchodźcy.....	202
1.3. Współuczestnictwo	206
1.3.1. Współuczestnictwo formalnoprawne	207
1.3.2. Współuczestnictwo materialnoprawne	210
1.3.3. Współuczestnictwo w sprawie o nadanie statusu uchodźcy	211
1.4. Sytuacja procesowa stron w postępowaniu administracyjnym o nadanie statusu uchodźcy	213
1.5. Skutki procesowe zmiany okoliczności dotyczących wnioskodawcy i osób objętych postępowaniem	219
2. Organy prowadzące postępowanie i inne podmioty biorące w nim udział	222
2.1. Organy prowadzące postępowanie	222
2.2. Inne organy biorące udział w postępowaniu	224
2.3. Urząd Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców	227
3. Podmioty biorące udział w postępowaniu na prawach strony: prokurator, organizacja społeczna, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka	228
3.1. Prokurator	228
3.2. Organizacja społeczna	231
3.3. Rzecznik Praw Obywatelskich	234
3.4. Rzecznik Praw Dziecka	235

Rozdział X. Ustalenie stanu faktycznego	237
1. Ogólne zasady ustalania stanu faktycznego	237
2. Trudności w ustalaniu stanu faktycznego	240
3. Dowód z przesłuchania wnioskodawcy	244
3.1. Ogólne zasady przesłuchania strony	244
3.2. Przesłuchanie strony w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy	245
3.3. Ocena wiarygodności zeznań wnioskodawcy	248
4. Ustalenie sytuacji w kraju pochodzenia	252
5. Ocena ryzyka zagrożeń naruszenia praw cudzoziemca w razie powrotu do kraju pochodzenia	255
6. Podstawowe kwestie procesowe związane z ustalaniem stanu faktycznego	260
6.1. Ciężar dowodzenia i ciężar dowodu w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy	260
6.2. Znaczenie wcześniejszego prześladowania wnioskodawcy dla postępowania dowodowego	264
6.3. Obowiązek tłumaczenia dokumentów	265
6.4. Współpraca z innymi organami przy ustalaniu stanu faktycznego	266
Rozdział XI. Orzekanie w sprawie o nadanie statusu uchodźcy	267
1. Ogólne zasady wydawania decyzji administracyjnej	267
2. Odzwierciedlenie modelu jednolitej procedury w decyzji w sprawie o nadanie statusu uchodźcy	270
3. Znaczenie klauzul „włączających” i „wyłączających” dla treści decyzji	272
4. Realizacja zasady jedności rodziny	278
5. Charakter prawny decyzji o nadaniu statusu uchodźcy	281
6. Decyzja kończąca sprawę o nadanie statusu uchodźcy w inny sposób	284
7. Termin do wydania decyzji	288
8. Pouczenie o wyniku postępowania i sposobie zaskarżenia	290
Część V. Modyfikacje postępowania w sprawie o nadanie statusu uchodźcy	293
Uwagi wstępne	295
Rozdział XII. Postępowanie wszczęte na skutek wniosku oczywiście bezzasadnego	301
1. Przesłanki uznania wniosku za oczywiście bezzasadny	301
2. Rozpoznanie wniosku oczywiście bezzasadnego	303

Rozdział XIII. Postępowania wszczęte na skutek ponownego wniosku o nadanie statusu uchodźcy	307
1. Rozpoznanie kolejnego wniosku w świetle dyrektywy unijnej ...	307
2. Ustalenie treści ponownego wniosku	309
3. Tożsamość spraw o nadanie statusu uchodźcy	312
4. Ponowne rozpoznanie wniosku a wznowienie postępowania	321
5. Rozpoznanie ponownego wniosku o nadanie statusu uchodźcy...	325
6. Prawa wnioskodawcy w ponownym postępowaniu	329
7. Treść decyzji wydanej na skutek ponownego wniosku	331
Rozdział XIV. Postępowanie z udziałem wnioskodawcy małoletniego i poddanego przemocy lub niepełnosprawnego ...	333
1. Postępowanie z udziałem małoletniego	333
1.1. Ochrona małoletniego uchodźcy	333
1.2. Rozpoznanie wniosku małoletniego bez opieki w świetle dyrektywy proceduralnej	335
1.3. Definicja osoby małoletniej bez opieki	336
1.4. Ogólne zasady udziału w postępowaniu administracyjnym osoby małoletniej	337
1.4.1. Wybór prawa dla oceny zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych	337
1.4.2. Zdolność do czynności procesowych na gruncie KPA ...	338
1.5. Rozpoznanie wniosku złożonego przez małoletniego bez opieki	346
2. Postępowanie z udziałem wnioskodawcy poddanego przemocy lub niepełnosprawnego	349
Część VI. Środki zaskarżenia	351
Uwagi wstępne	353
Rozdział XV. Weryfikacja decyzji w administracyjnym toku instancji	355
1. Przedmiot postępowania odwoławczego	355
2. Postępowanie dowodowe w postępowaniu odwoławczym	357
3. Orzeczenia Rady do Spraw Uchodźców	360
4. Skutki prawne zakończenia postępowania odwoławczego	366
Rozdział XVI. Weryfikacja decyzji ostatecznych w postępowaniu administracyjnym i pozbawienie cudzoziemca ochrony	369
1. Weryfikacja decyzji ostatecznych	369
2. Decyzja o pozbawieniu cudzoziemca ochrony	371

Rozdział XVII. Sądowa kontrola decyzji w sprawie o nadanie statusu uchodźcy	377
1. Podstawy prawne sądowej kontroli decyzji administracyjnej	377
2. Legitymacja do wniesienia skargi. Strony postępowania	379
3. Wymogi formalne skargi	382
4. Prawo do rzetelnej i skutecznej ochrony sądowej w sprawie o nadanie statusu uchodźcy	384
5. Zaskarżanie orzeczeń wojewódzkiego sądu administracyjnego	396
Rozdział XVIII. Podsumowanie	399
1. Autonomia proceduralna	399
2. Realizacja podstawowych standardów rzetelnego postępowania administracyjnego	406
3. Realizacja podstawowych standardów w postępowaniu sądowoadministracyjnym	412
3.1. Uwagi ogólne	412
3.2. Instytucjonalny wymiar ochrony sądowej	413
3.3. Udział tłumacza przed sądem	415
3.4. Ochrona tymczasowa	416
3.5. Postępowanie dowodowe przed sądem	417
4. Uwagi końcowe	420
Indeks rzeczowy	425

Od autora

Zasadniczym celem pracy była analiza polskiej procedury w sprawie o nadanie statusu uchodźcy. Nie mogły jednak zostać pominięte regionalne i uniwersalne standardy odnoszące się do postępowania uchodźczego. Postępowanie w sprawie nadania cudzoziemcowi statusu uchodźcy zostało bowiem ukształtowane nie tylko przez rozwiązania krajowe zawarte w Kodeksie postępowania administracyjnego i przepisach regulujących postępowanie przed sądami administracyjnymi ale również przez przepisy prawa unijnego, które w istotnym stopniu wpłynęły na treść ustawy z 13.6.2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 189, poz. 1472 ze zm.). W ramach budowy Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego przyjęte zostały dyrektywy unijne, które miały na celu ujednoczenie procedury i zasad udzielania cudzoziemcom ochrony. W pracy uwzględniono także proceduralne standardy formułowane na poziomie Rady Europy i wynikające z orzecznictwa trybunałów europejskich. Uniwersalne standardy postępowania formułowane są natomiast przede wszystkim przez Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców (UNHCR), którego mandat do podejmowania działań w sprawach uchodźców wynika z Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców. Postanowienia Konwencji nie regulują wprawdzie procedury ale odpowiadają na zasadnicze pytanie – kogo należy uważać za uchodźcę. W podsumowaniu dokonana została ocena polskiej procedury w sprawach o nadanie statusu uchodźcy na tle regionalnych i uniwersalnych standardów.

Chciałbym serdecznie podziękować recenzentom wydawniczym prof. dr. hab. *Markowi Wierzbowskiemu* oraz prof. dr. hab. *Andrzejowi Wróblowi* za pierwszą ocenę pracy i niezwykle pomocne uwagi i wskazówki.

Praca uwzględnia stan prawny na dzień 1.8.2011 r.

Warszawa, sierpień 2011 r.

Jacek Chlebny

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

CudzoziemcyU.....	ustawa z 13.6.2003 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694 ze zm.)
CudzoziemcyU z 1997 r.	ustawa z 25.6.1997 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 127, poz. 1400 ze zm.)
dyrektywa kwalifikacyjna	dyrektywa Rady Nr 2004/83/WE z 29.4.2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony (Dz.Urz. UE L 2004 Nr 304, s. 12)
dyrektywa proceduralna	dyrektywa Rady Nr 2005/85/WE z 1.12.2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich (Dz.Urz. UE L 2005 Nr 326, s. 13)
EKPCz.....	Europejska Konwencja Praw Człowieka
JęzPoIU	ustawa z 7.10.1999 r. o języku polskim (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 43, poz. 224)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
Konwencja genewska	Konwencja dotycząca statusu uchodźców, sporządzona w Genewie 28.7.1951 r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 119, poz. 515)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KRiO.....	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zm.)
ObywatelIU	ustawa z 15.2.1962 r. o obywatelstwie polskim (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 ze zm.)

Wykaz skrótów

OplataSkarbU.....	ustawa z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 225, poz. 1635 ze zm.)
OrdPodU.....	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.)
PostNielU.....	ustawa z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 ze zm.)
ProkuratU.....	ustawa z 20.6.1985 r. o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39 ze zm.)
PrPSA.....	ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 ze zm.)
PrPrywM.....	ustawa z 12.11.1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 46, poz. 290 ze zm.)
PrPrywM z 2011 r.	ustawa z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 80, poz. 432)
PrUSP.....	ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.)
PrUSA.....	ustawa z 25.7.2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. Nr 153, poz. 1269 ze zm.)
RegProkuratR.....	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 24.3.2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz.U. Nr 49, poz. 296)
rozporządzenie dublińskie...	rozporządzenie Rady (WE) Nr 343/2003 z 18.2.2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrzenia wniosku o azyl, wniesionego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.Urz. UE L 2003 Nr 50, s. 1)
RPDU.....	ustawa z 6.6.2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. Nr 6, poz. 69 ze zm.)
RPOU.....	ustawa z 15.7.1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.)
StrażGranU.....	ustawa z 12.10.1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 234, poz. 1997 ze zm.)
TFUE.....	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2)
TUE.....	Traktat z 7.2.1992 r. o Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 1992, Nr 191, s. 1)

TWE.....	Traktat z 25.3.1957 r. ustanawiający Wspólnotę Europejską (Dz.Urz. UE C 1992, Nr 224, s. 1)
UdzOchrCudzU.....	ustawa z 13.6.2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 189, poz. 1472 ze zm.)
ZmUdzOchrCudzU	ustawa z 18.3.2008 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 70, poz. 416 ze zm.)

2. Organy i instytucje

ETPCz	Europejski Trybunał Praw Człowieka
ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
MSWiA	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
TK	Trybunał Konstytucyjny
TS	Trybunał Sprawiedliwości
UNHCR	Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców
UNRWA	Agencja Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

3. Czasopisma i publikatory

Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
Dz.Urz. MSWiA	Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
Gl.	Głosa
GSP.....	Gdańskie Studia Prawnicze
INP PAN	Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KSP.....	Krakowskie Studia Prawnicze
MoPod	Monitor Podatkowy
M.P.	Monitor Prawniczy
NP	Nowe Prawo
ONSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA.....	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych

Wykaz skrótów

OSNAP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, seria A
Pal.....	Palestra
PiP	Państwo i Prawo
PL	Przegląd Legislacyjny
PPiA	Przegląd Prawa i Administracji
PPP.....	Przegląd Prawa Publicznego
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PS.....	Przegląd Sejmowy
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SC	Studia Cywilistyczne
SPUE.....	Studia z Prawa Unii Europejskiej
ST.....	Samorząd Terytorialny
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UKHL	United Kingdom House of Lords
WLR	
Zb.Orz.....	Zbiór Orzeczeń
ZNSA.....	Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego

4. Inne skróty

art.	artykuł
niepubl.	niepublikowany(-e)
Nr	Numer
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
orz.	orzeczenie
post.....	postanowienie
poz.	pozycja
s.	strona
uchw.	uchwała
ust.	ustęp
vol.	volumen
wyr.	wyrok
t.j.	tekst jednolity
z.	zeszyt
ze zm.	ze zmianami

Bibliografia

Książki i artykuły

- Adamiak B.*, Czynności prawne jednostki a władztwo administracyjne, [w:] Współczesne zagadnienia prawa i procedury administracyjnej. Księga jubileuszowa dedykowana Jackowi M. Langowi, Warszawa 2009
- Adamiak B.*, Glosa do post. NSA z 28.9.2009 r., II GZ 55/09, OSP 2010, Nr 11, poz. 108
- Adamiak B.*, Glosa do wyr. NSA z 7.9.1989 r., SA/Ka 441/89, OSP 1991, Nr 2, poz. 33
- Adamiak B.*, Glosa do wyr. NSA z 23.1.1998 r., III SA 103/97, OSP 1999, Nr 1, poz. 19
- Adamiak B.*, Glosa do wyr. NSA z 26.4.2000 r., III SA 1454/99, OSP 2001, Nr 2, poz. 21
- Adamiak B.*, Od klasycznych do współczesnych koncepcji gwarancji prawa do szybkiego załatwienia sprawy administracyjnej, [w:] Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Bociowi, pod red. *J. Supernata*, Wrocław 2009
- Adamiak B.*, Państwo prawa a koncepcja legitymacji procesowej strony w postępowaniu administracyjnym, [w:] Administracja publiczna w państwie prawa. Księga Jubileuszowa dla profesora Jana Jendroški, pod red. *B. Adamiak, J. Bocia, M. Miemieca, K. Nowackiego*, Acta Universitatis Wratislaviensis Nr 2154, Prawo CCLXVI, Wrocław 1999
- Adamiak B.*, Prawo do procesu na drodze administracyjnej jako gwarancja zasady demokratycznego państwa prawnego, [w:] Instytucje procesu administracyjnego i sądownoadministracyjnego. Księga jubileuszowa dedykowana Ludwikowi Żukowskiemu, Przemysł–Rzeszów 2009
- Adamiak B.*, System środków dowodowych w ogólnym postępowaniu administracyjnym, Acta Universitatis Wratislaviensis Nr 665, PPIA XVII, Wrocław 1984
- Adamiak B.*, Wadliwość decyzji administracyjnej, Wrocław 1986
- Adamiak B.*, Zagadnienie decyzji nie istniejących w postępowaniu administracyjnym, Acta Universitatis Wratislaviensis Nr 1022, Prawo CLXVIII, Wrocław 1990
- Adamiak B., Borkowski J.*, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2011
- Adamiak B., Borkowski J.*, Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne, Warszawa 2009